

Април 1946. Недеља. Сунчан дан.

Сибин, Драгослав, Тренча и ја, стигли смо јуче возом у Београд.

Прво смо се јавили у управу предузећа. Пошто смо предали упуте и пратећу документацију, инжењер нас у кратким цртама упозна са нашим радним задацима и написа налог за смештај у радничким баракама близу Железничке станице.

Тамо почистисмо собу и сместисмо своје ствари. У соби се осећао мирис мемле. То подстаче Тренчу да нам исприча шта је преживео на Сремском фронту. Како су комунисти голобраде српске младиће покупљене са ослобођених територија, после дводневне обуке у руковању оружјем, терали да јуришају на добро укопане, организоване и у вишегодишњем ратовању прекаљене Немце.

– Командују јуриш преко минских поља. Немачки митраљеви косе. Гину људи! Паралисане од страха, командири избацују из ровова под претњом оружја. Као да је неко намерно хтео да што више српске омладине изгине, и то када је рат већ био при самом крају.

– Ни најгорем душманину не бих пожелео да види и доживи то што сам тамо доживео. Ја сам имао среће, али ћу мемлу сремских ровова памтити док сам жив.

Рано заспасмо, пошто смо били уморни од пута.

Ујутро, кад смо устали, отворисмо широм прозор и изнесосмо душеке и ћебад да се проветравају. После бријања позајмисмо пеглу да се мало опегламо, па пошто обукосмо одећу за излазак, кренусмо у град.

Од пре рата нисам био у Београду. Био сам усхићен и радознао, знајући шта је град преживео у току ратних година.

Ходамо. На зидовима зграда црвене петокраке са српом и чекићем. Пароле... Балканска улица се није много изменила. Излазимо на Теразије. Гледам. Радна бригада, омладинци и омладинке, уклањају теразијску фонтану, ваде коцку са коловоза. Партијске и државне заставе побијене на гомиле песка. Чује се песма.

– У тунелу, у сред мрака, сија звезда петокрака. Петокрака сва у крви носио је Тито први.

Штета за фонтану, мислим. Са својим измењивим млазевима и орнаментима била је украс Теразија. Међутим, нова власт има нове планове за уређење центра града.

Десно од чесме, Хотел „Москва“. Пуно људи. Много је униформисаних. Официри, наши, руски, војска, ОЗНА, ко би га знао! Има и цивила.

Гледам на другу страну. Хотел Балкан. Осмех. Уздах. Као и на „Москви“, лепа фасада местимично оштећена гранатама и шрапнелима. Виде се ожиљци од рата.

– Хајде да седнемо у „Балкан“ – предлажем. – Ја частим!

Улазимо у кафану хотела. За столовима претежно цивили, не тако углађени и лепо одевени као пре рата. Тек по неко у униформи. Примећујем човека за једним столом. Чита новине разапете на раму од трске. Исто као и пре, само што је на раму сада „Борба“ а тада је била „Политика“.

Лепо је што све ово поново видим, мислим у себи. Осврћем се према двокрилним вратима са мат шрафираним стаклима. Иза њих је кратки ходник са неколико степеника који води до билијар сале. Све ми је тако познато. Зовем келнера. Наручујемо ко шта пије. Питам га да ли ради билијар?

Погледавши за тренутак, у правцу стаклених врата, па у мене, одмахну главом.

– Не више – рече, па настави, као да се правда.

– Другови из комитета су јесенас однели столове.

Схватам, помислих. И нова власт има право на забаву и разоноду.

Споља је и даље допирала песма. Омладина која је прекопавала Теразије је певала.

– Друже Тито, ти народна надо, тебе воли и старо и младо!

Стиже нам и наручено пиће. Погледасмо се.

– 'Ајде, живели! Смрт фашизму, слобода народу!

Један круг се затвара.